

Lessebo kommun

info@lessebo.se

patrik.gustavsson@lessebo.se

2018-09-18

Dnr 400-2018:1478

Beslut

efter tematisk kvalitetsgranskning av hem- och
konsumentkunskap vid skolan Bikupan i
Lessebo kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av ämnet hem- och konsumentkunskap. Syftet är att granska om elever i grundskolans årskurs 7–9 får en undervisning i ämnet av god kvalitet. För att bedöma det granskas såväl undervisningens innehåll som allmändidaktiska kvaliteter.

Granskningens syfte besvaras genom följande frågeställningar.

1. I vilken utsträckning innehåller undervisningen i hem- och konsumentkunskap de tre kunskapsområden som kursplanen anger?
2. I vilken utsträckning genomförs undervisning i hem- och konsumentkunskap med allmändidaktiska kvaliteter?

Granskningen genomförs i 23 skolor. I urvalet ingår såväl kommunala som fristående skolor belägna i större och mindre kommuner. Skolan Bikupan i Lessebo kommun ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte skolan Bikupan den 29 maj, 31 maj och 3 juni 2018. Besöket genomfördes av utredarna Ingela Åkerman Jansson och Daniel Nilsson. Skolinspektionen har tagit del av dokumentation från skolan och genomfört observationer av undervisningen samt intervjuat elever, lärare och skolledning.

Varje besökt skola får ett beslut. I detta beslut gör Skolinspektionen en samlad bedömning av det granskade området utifrån de övergripande frågeställningarna. Därefter följer en motivering till de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Fakta om Bikupan

Skolan Bikupan är en kommunal grundskola med elever i årskurserna 7–9. Skolan hade vid besöket 337 elever. Enligt inkomna uppgifter från skolans tillförordnande rektor är den ordinarie läraren i HKK föräldraledig under läsåret 2017/18 och undervisningen bedrivs av en vikarie. Vid tiden för besöket var den vikarierande läraren sjukskriven och ytterligare en vikarie ansvarade för undervisningen. Ingen av de vikarierande lärarna är legitimerade och båda saknar behörighet att undervisa i ämnet.

Sammanlagt är 90 timmar avsatta för undervisning i ämnet i årskurserna 7–9. I årskurs 7 har eleverna ingen undervisning i ämnet hem- och konsumentkunskap. I årkurs 8 har eleverna 70 minuter i veckan i helklass och i årskurs 9 har eleverna undervisning 70 minuter i veckan i halvklass.

Betygsstatistiken visar att resultaten i hem- och konsumentkunskap varierar över tid. De senaste fem läsåren har andelen elever som har betygen E–A varierat mellan 64 och 97 procent. Flickorna har de senaste fem åren högre genomsnittlig betygspoäng än pojkarna.

Skolinspektionens bedömning

Undervisningen planeras och bedrivs utifrån kursplanen

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i hem-och konsumentkunskap i viss mån planeras och genomförs så att de tre kunskapsområdena omfattas av undervisningen. Granskningen visar att det inte genom dokumentation eller annan rutin har säkerställts att de planeringar som funnits har följts och att eleverna garanterats den undervisningstid de har rätt till. Undervisningen i HKK har bedrivits av flera lärare och då överlämning inte alls eller i liten utsträckning gjorts har inte skolan kunnat säkerställa att undervisningen utgått från kursplanen eller att hela det centrala innehållet har behandlats. Till exempel finns innehållspunkten *Arbetsfördelning i hemmet ur ett jämställdhetsperspektiv* med i två av de till Skolinspektionen insända lektionsplaneringarna men av intervjuer med eleverna framkommer att detta inte är ett område som behandlats i undervisningen.

Undervisningen bedrivs med allmändidaktiska kvaliteter

Skolinspektionen bedömer att undervisningen vid besökstillfället bedrivs på en låg allmändidaktisk nivå. Granskningen visar genom elevintervjuer och lektionsobservationer att det saknas tydlighet i mål, innehåll och struktur och att undervisningen inte anpassas utifrån elevernas förutsättningar och behov. Eleverna beskriver exempelvis att de ibland inte förstår uppgiften och har svårt att avgöra vilka metoder och material som ska användas. Eleverna ger också uttryck för att det blir svårt att följa undervisningen då de haft olika lärare som säger olika saker om samma innehåll i undervisningen. Eleverna har heller inte denna termin tagit del av någon planering där syfte, mål och kunskapskrav framgår vilket bekräftas av den vikarierande läraren. Det är därför otydligt för eleverna vad som förväntas av dem och hur de kan utvecklas i förhållande till mål och kunskapskrav. Detta leder exempelvis till att eleverna blir passiva eller frustrerade när de inte förstår en uppgift, att eleverna ägnar sig åt annat än undervisningens innehåll eller lämnar lektionen. Granskningen visar därutöver att undervisningsmiljön präglas av bristande studiero. Bland annat lämnar flera elever lektionerna vid flera tillfällen samt att personal och elever som inte tillhör undervisningsgruppen vid ett flertal tillfällen kommer och går i klassrummet.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område:

- Undervisningen behöver utvecklas så att det säkerställs att alla elever får möta hela det centrala innehållet i kursplanen för hem- och konsumentkunskap.

Skolinspektionen bedömer att det saknats ett övergripande ansvar från skolans sida för att säkerställa att undervisningen bedrivs utifrån ämnets centrala innehåll samt att elever ges de förutsättningar som krävs för att kunna nå kunskapskraven i ämnet. Undervisningen har under läsåret 2017/2018 letts av två obehöriga, icke legitimerade lärare. Lärarna har endast delvis fått ett överlämnande och handledning och det är mycket osäkert om och hur de

planeringar Skolinspektionen tagit del av använts. Varken rektorn eller lärarna har kunnat säkerställa att alla tre kunskapsområden som anges i kursplanen har planerats och genomförts vilket också bekräftas både av eleverna och den vikarierande läraren. Eleverna beskriver vidare att de inte tagit del av någon planering och den vikarierande läraren beskriver att hen inte hade någon planering att utgå ifrån när hen började undervisa i ämnet. Detta måste säkerställas från skolans sida oavsett vem som bedriver undervisningen. Granskningen visar vidare att det finns klasser där en stor del av undervisningen utgått. Exempelvis finns en klass där undervisningen uteblivit vid ett flertal tillfällen. Skolan behöver därför även säkerställa att alla elever får den undervisningstid de har rätt till så att de ges möjlighet att utveckla de ämnesspecifika förmågorna.

- I undervisningen behöver det synliga pedagogiska ledarskapet samt tydlighet i mål, innehåll och struktur utvecklas och prioriteras.

Skolinspektionen bedömer att undervisningens allmändidaktiska kvaliteter är låga. Undervisningen saknar tydlighet i mål, innehåll och struktur och undervisningen anpassas i liten omfattning utifrån elevernas förutsättningar och behov. Under vårterminen har eleverna inte tagit del av någon planering som omfattar mål och innehåll i ämnet. Eleverna beskriver att de inte ser någon struktur eller samband mellan de olika delarna i HKK-undervisningen och att undervisningen mestadels går ut på att gå till lektionen och göra de övningar läraren förberett. Vidare beskriver eleverna att det vid ett par tillfällen exempelvis hänt att någon lärare visat en planering för ett område som sedan inte genomförts. Det uppstår också ibland svårigheter i undervisningssituationen då de olika lärarna säger olika saker om samma ämnesinnehåll.

Observationer av undervisningen visar att flera elever hade svårt att förstå uppgiften då instruktionerna var otydliga. Detta bekräftas också i intervjuer med eleverna. Otydligheten gav upphov till frågor och det uppstod exempelvis missförstånd kring metoder och innehåll i receptet för dagens måltid. Detta föranledde i sin tur frustration eller passivitet hos en del elever.

Både eleverna och läraren beskriver att det är svårt att åstadkomma en god lärandemiljö på lektionerna då det ofta är rörigt, vilket även observationerna visade. Läraren och eleverna beskriver att det dels beror på otydlighet i mål, innehåll och struktur och avsaknaden av individanpassning men också på att elever kommer och går under lektionerna. Det förekommer också ofta att andra elever och annan personal kommer och går under lektionstid.

Utifrån undervisningens förutsättningar under läsåret 2017/2018 med flera lärarbyten, otillräckliga överlämningar och stor osäkerhet vad gäller termins- och lektionsplaneringar för ämnet är det viktigt att rektorn eller någon av rektorn utsedd person tar ansvar för och följer upp och säkerställer undervisningens kvalitet. Till viss del har detta skett genom en handledare/betygssättande lärare och återkommande samtal mellan lärare och rektor men inte i tillräcklig omfattning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 23 november 2018** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se. Ange aktuell skolenhet och aktuellt diarienummer i ärendemeningen i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

X Allan Westerdahl

Enhetschef
Signerat av: Allan Westerdahl

X Ingela Åkerman Jansson

Föredragande
Signerat av: Ingela Åkerman Jansson

Se Bilaga 1 Författningsstöd

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/hem--och-konsumentkunskap/>